

УДК 658.115.009

О. В. Селезньова,
аспірант, КПУ, м. Запоріжжя

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Розглянуто основи управління фінансовими ресурсами підприємств сільськогосподарського машинобудування, визначено етапи управління фінансовими ресурсами, обґрунтовано важливість застосування системного методу до управління фінансовими ресурсами підприємств даної галузі.

Government of enterprises of agricultural engineer financial resources bases are considered, certainly the stages of management financial resources, grounded importance of application of system method to the management of enterprises of this industry financial resources.

Ключові слова: Конкурентоспроможність, фінансові ресурси, управління, сільськогосподарське машинобудування, системний підхід, фактори конкурентоспроможності.

ВСТУП

В умовах інтеграції України до загальноєвропейських і світових структур та проникнення на вітчизняний ринок потужних іноземних транснаціональних компаній загострюється питання формування вітчизняними підприємствами конкурентних переваг і, на цій основі, досягнення ними перемоги у конкурентній боротьбі. Нині зросла роль конкурентоспроможності підприємств як основного критерію, що забезпечує ефективність виробництва та сприяє швидкому інтегруванню України до ЄС [4].

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що перехід України до ринкових відносин потребує від науковців та практиків здійснення систематизації та доповнення теоретичних знань про організацію управління фінансовими ресурсами підприємств у перехідній економіці України, виявлення причин її недоліків, розроблення окремих рекомендацій щодо їх усунення на рівні підприємства, галузі та економіки в цілому.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета статті — розглянути концептуальні основи управління фінансовими ресурсами підприємств сільськогосподарського машинобудування, зокрема визначення мети, завдань

та етапів процесу управління фінансовими ресурсами, обґрунтувати застосування системного підходу до управління фінансовими ресурсами з метою оптимізації використання ресурсів підприємства для підвищення його конкурентоспроможності.

РЕЗУЛЬТАТИ

Підприємство стає конкурентоспроможним у результаті комплексу дій, спрямованих на створення і утримання конкурентних переваг. Окремі дії, які спрямовані на забезпечення переваг, дають підприємствам змогу мобілізувати потенціал і конкурувати на ринку протягом обмеженого періоду. Неконкурентоспроможність більшості підприємств в економіці держави призводить до скорочення обсягів споживання і зниження життєвого рівня населення. Відсутність системи заходів управління конкурентоспроможністю не дає змоги створити ефективне середовище, у якому неконкурентоспроможні підприємства стали б банкрутами, а конкурентоспроможні — забезпечили конкурентоспроможність національної економіки.

Успіх стратегічного розвитку сучасного підприємства сільськогосподарського машинобудування, його конкурентоспроможності на вітчизняному і зарубіжному ринках, таким чи-

ном, все більше визначається його матеріальними та нематеріальними ресурсами, ефективністю використання інтелектуально-творчого потенціалу персоналу тощо [6].

На сьогоднішній день, однією з найважливіших проблем, з якою стикаються вітчизняні підприємства галузі сільськогосподарського машинобудування, є гостра нестача фінансових ресурсів, що істотно позначається на ефективності господарювання. Крім того, недостатня забезпеченість підприємств фінансовими ресурсами супроводжується низьким рівнем їх використання.

Фінансові ресурси є об'єктом загальної системи фінансового менеджменту підприємства, одним із завдань якої є прийняття сукупності рішень з формування та функціонування оптимальної структури фінансових ресурсів з метою максимізації прибутків підприємства. Для того щоб визначити місце і роль фінансових ресурсів у розширеному відтворенні, необхідно їх теоретичне обґрунтування як економічної категорії.

В економічній літературі досі немає єдиної думки щодо визначення фінансових ресурсів, їх змісту, методів впливу на ефективність господарювання. Вітчизняна фінансова наука сформувала достатньо цілісне та докладне уявлення про процеси формування фінансових результатів підприємств і у той же час практично не нагромадила теоретичного та практичного досвіду розробки шляхів їх цільового та ефективного використання.

Для науково обґрунтованого визначення поняття фінансових ресурсів необхідно чітко навести ті критерії, яким воно має відповідати. До вказаних критеріїв необхідно віднести: місце створення ресурсів і їх належності до суб'єкта фінансових відносин, джерела створення, форми виявлення, цільове призначення [5]. Отже, визначимо фінансові ресурси як джерела коштів промислового підприємства, що спрямовуються на формування його активів, тобто це грошовий капітал, що використовується підприємством для формування своїх активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою одержання доходів і прибутків.

Успішна діяльність підприємства сільгоспмашинобудування, а отже, і конкурентна перевага, неможлива без розумного управління фінансовими ресурсами. Неважко сформулювати цілі, для досягнення яких необхідне раціональне управління фінансовими ресурсами:

- виживання підприємства в умовах конкурентної боротьби,
- максимізація ринкової вартості підприє-

мства,

- максимізація прибутку і мінімізація витрат,
- забезпечення рентабельної діяльності.

Пріоритетність тієї або іншої мети може обиратися підприємством залежно від галузі, становище на даному сегменті ринку та від багато чого іншого, але вдале просування до обраної мети багато в чому залежить від досконалого управління фінансовими ресурсами підприємства. Метою управління фінансовими ресурсами є забезпечення діяльності підприємства оптимальним обсягом фінансових ресурсів у кожний конкретний період часу відповідно до напрямів його розвитку, організація формування необхідного рівня та раціонального використання фінансових ресурсів, максимізація прибутку та забезпечення підвищення ринкової вартості підприємства. Відповідно, завданнями ефективного управління фінансовими ресурсами можна визначити такі: залучення коштів на найвигідніших для підприємства умовах, визначення оптимальної структури фінансових ресурсів, визначення методів раціонального використання фінансових ресурсів промислового підприємства з метою отримання найкращих фінансових результатів.

Таким чином, система управління фінансовими ресурсами підприємства має базуватися на принципах важливості, повноти, оперативності, циклічності, достовірності, динамічності, безперервності, узгодженості з іншими економічними процесами підприємства та ефективності.

В системі управління конкурентоспроможністю підприємства актуальною зараз є проблема оптимального розподілу обмежених фінансових ресурсів з метою покращення факторів конкурентоспроможності підприємства і, як наслідок, підвищення самої конкурентоспроможності. Важливою умовою ефективного використання ресурсів є їх правильний розподіл у часі, тобто керівництво повинно організувати такий розподіл фінансових ресурсів, при якому завжди в потрібний час підприємство мало необхідні грошові кошти. Для цього керівництво повинно встановити стратегічні орієнтири використання фінансових ресурсів, які фіксують те, на які цілі можуть здійснюватися витрати. Потрібно також визначити пріоритети в розподілі грошових коштів, так щоб фінансування в найбільшій мірі сприяло підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Таким чином, можна визначити етапи процесу управління фінансовими ресурсами підприємства сільськогосподарського машинобу-

дування у сучасних умовах господарювання:

1. Виявлення та формулювання проблеми й завдання управління фінансовими ресурсами, які мають бути вирішені на базі попередньо здобутого досвіду та наявної інформації.

2. Прийняття управлінського рішення щодо використання фінансових ресурсів та його реалізації.

3. Аналіз результатів прийнятого рішення з погляду можливих способів його модифікації чи зміни, а також їх урахування в процесі нагромадження досвіду, який може бути використаний в майбутньому.

Розглядаючи кожний з перелічених етапів, можна зробити висновок, що всі вони взаємопов'язані та взаємозалежні, а отже, управління фінансовими ресурсами підприємства сільськогосподарського машинобудування є циклічним процесом і потребує постійного вдосконалення.

Удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства можна розглядати як один із головних чинників підвищення ефективності будь-якої виробничо-господарської діяльності. Від цього залежить поліпшення позицій підприємства в конкурентній боротьбі, його стабільне функціонування та динамічний розвиток [3]. Головна спрямованість удосконалення управління фінансовими ресурсами має полягати в оптимізації використання ресурсів підприємства. Вибір оптимального варіанта формування та використання фінансових ресурсів, ураховуючи обмежені фінансові можливості, передбачає застосування системно-аналітичного підходу до управління фінансовими ресурсами.

Забезпечення конкурентоспроможності підприємства сільськогосподарського машинобудування залежить від багатьох факторів зовнішнього та внутрішнього характеру, що зумовлює необхідність використання системного підходу в дослідженні їх впливу. Системний підхід становить розвиток методів пізнання, дослідження, опису й пояснення природи управління фінансовими ресурсами підприємства. Його використання в наукових дослідженнях є однією з характерних рис сучасної економічної науки, дає змогу розглядати будь-який економічний об'єкт як систему. Системний підхід до управління фінансовими ресурсами підприємства сільськогосподарського машинобудування передбачає, з одного боку, розгляд і аналіз існуючого управління фінансовими ресурсами, а з іншого — створення й конструювання нової системи управління для досягнення поставленої мети діяльності підприємства.

Системний підхід у сучасній інтерпретації дає змогу не тільки виявляти критичні фактори, що впливають на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств в умовах ринку, але й формувати відповідну стратегію управління їхнім розвитком.

ВИСНОВКИ

Отже, утримання високої конкурентоспроможності означає, що всі ресурси використовуються настільки продуктивно, що підприємство займає більш стійке, ніж конкуренти, становище на ринку, і його продукція користується постійним попитом. Однак на практиці такі позиції не є незмінними, а перебувають у постійному русі. Тільки в умовах стійких конкурентних позицій підприємства сільськогосподарського машинобудування та при можливості своєчасної адаптації до мінливих умов ринкового середовища можлива його стратегічна стабільність. Вживання підприємства даної галузі за таких умов значною мірою залежить від реалізації ідеї, яка спрямована на забезпечення конкурентоспроможності за рахунок використання обмежених ресурсів, використання концепції маркетингу та надання своїй продукції специфічних переваг.

Таким чином, від ефективної організації та правильного управління фінансовими ресурсами підприємства сільськогосподарського машинобудування залежить як його фінансово-економічний стан, так і конкурентна позиція на вітчизняному і зарубіжному ринках в сучасних умовах господарювання.

Література:

1. Алексеев С.Б. Адаптивный поход к управлению конкурентоспособностью предприятия. Сб. трудов II Международной научно-практической конференции аспирантов и студентов 15—17 марта 2006 г., Симферополь.— ТНУ, 2006. — С. 30.

2. Зенкин Д.В. Составляющие конкурентоспособности. — М.: "Инфра-М", 1997. — 368 с.

3. Вінц Ю.О. Удосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. — 2007. — № 3. — С. 267—270.

4. Кудлай В.Г. Розвиток конкуренції на ринку молочної продукції в Україні // Економіка АПК. — 2006. — № 6. — С. 110.

5. Стасюк Г.А. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. — Херсон: Олді-плюс, 2004. — 478 с.

6. Тихонов Р.М. Конкурентоспособность промышленной продукции. — М., 1985. — 285 с.

Стаття надійшла до редакції 20 січня 2009 р.